

Oponentský posudek na práci Karin Spišákové s názvem *Analýza seriálu Hannibal cez queer masochistickú teóriu a masochistickú estetiku*

Práce Karin Spišákové je analýzou televizního seriálu *Hannibal* (NBC 2013–2015). Nesnaží se postihnout seriál jako celek, ale je velice jasně soustředěná na dynamiku vztahu hlavních dvou postav a její masochistický rozměr. Nejsem přívržencem prací, které na ploše závěrečné práce rozebírají jedno dílo. Tato práce je však zejména teoretická – má tak značný přesah a je cenným příspěvkem k teoretické diskusi. Spišáková si jako základní metodologický rámec volí masochistické teorie, které propojuje s queer teoriemi, přičemž tak vzniká velice smysluplný nástroj, kterým lze seriál dešifrovat.

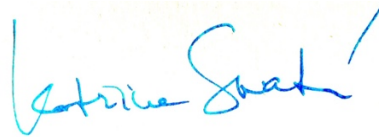
V úvodní části autorka představuje historii přemýšlení o masochismu – a to od jeho prvního použití, přes Freudovu interpretaci až k jeho Deleuzově (potažmo Deleuzově a Guattariho) rozšíření. Podstatné na tomto historickém exkurzu je zejména to, že se spolu s textem pohybujeme od psychologických a psychiatrických vymezení ke konceptu, který je filosofický a uměnovědný. U Deleuze, a to je klíčové, se nejedná totiž o sledování masochismu u psychofyzických osob, ale o uchopení specifických formálních rysů. Z masochismu jako patologické odchylky se dostáváme k masochistické estetice, která má svá vlastní pravidla, principy a figury (a je jasně vymezena vůči estetice sadistické). Sledování formálních prostředků (v případě Deleuze v textu) a konkrétních figur (denegace, suspenze, čekání, fetišismus a fantasma) tak lze dobře použít na analýzu audiovizuálního díla, jeho jazyka a dialogů i na jeho vyprávění (a velice oceňuji, že se doplňují příklady textové a obrazové tak, aby tvořily pevný celek). Nebo spíše je stopovat v daném díle, aby bylo možné prokázat, že právě na nich je seriál vystaven. Spišáková tak předkládá velice originální interpretaci, kterou vyvrací na první pohled zjevnou sadomasochistickou konstelaci hlavních postav. Ačkoli se Spišáková zaměřuje zejména na vztah Hannibala a Willa, přesto jde interpretace mnohem dále a říká nám mnohé, jak o struktuře vyprávění a celkové atmosféře seriálu, ale i o konstrukci fikčního světa a všech formálních prostředcích, které se na něm podílejí.

Dalším přínosem práce je pak skutečnost, že Spišáková rozšiřuje masochistickou estetiku o queer rozměr. Původní žensko-mužská dualita, která podmiňuje masochistickou touhu, je zde zrušena ve prospěch multiplicit a masochistické indiference. Autorka zde velice funkčně pracuje s procesem neustálého stávání-se (oběma), který dovoluje fluidní přelévání identit obou postav, jejich prolínání a splývání. V tomto momentě mám však některé nejasnosti a otázky, které by se mohly stát základem debaty u obhajoby. Karin Spišáková nemá pouze jeden cíl práce, který by spočíval v analýze, ale její ambice jsou větší – chce revidovat a aktualizovat Deleuzovu (a Guattariho) teorii masochismu. Deleuze prošel sám vývojem ve vztahu k tomuto konceptu, revidoval ho, a to i z hlediska jednoduché binární heterosexuální binarity. Taktéž se vzdal některých starších formálních prvků, které masochismus definují. Spišáková však tato pojetí kombinuje. Ze staršího pojetí využívá pětici forem, z novějšího pak pojem stávání-se, ten se jí však zdá málo otevřený diferencím. Nevymezují se ani tak vůči tomu, že Spišáková spojuje dvě historicky různá pojetí, ale spíš vůči tomu, zda opravdu reviduje Deleuze, který sám sebe revidoval v podobném duchu. Mně samotné se zdá, že pojetí multiplicity a těla bez orgánů, tak jak jsou představeny v *Tisíci plošinách*, je zcela využitelné pro queer optiku, jinakost a stávání-se oběma zároveň. Aktualizace

pak pro mě spočívá zejména v tom, že dané koncepce využívá při analýze současné vyprávěcí struktury.

Práce je velice solidní, dobře promyšlená, teoreticky fundovaná, velice dobře artikulovaná a při četbě napínavá. Bylo pro mě potěšením sledovat souběžný vývoj velice přesné a konkrétní interpretace a analýzy seriálu a myšlení teoretického, konceptuálního a abstrahovaného. Další rovinu pak tvoří audiovizuální esej, na kterou je v textu odkazováno, a která rovněž patří mezi ty lepší v tomto žánru. Veškeré linie jsou dostředivé, stejně jako vztah hlavních dvou postav analyzovaného seriálu. Text splňuje veškeré nároky kladené na bakalářskou práci a je mi potěšením navrhnout ho k obhajobě s hodnocením výborně.

Dne 11. ledna 2024, v Praze Michli

Doc. PhDr. Kateřina Svatoňová, Ph.D.